

СЕЛО БЕЗ СМІТТЯ

ПОРАДНИК З ПРОВЕДЕННЯ ІНФОРМАЦІЙНИХ КАМПАНІЙ
ЩОДО ПИТАНЬ ПОВОДЖЕННЯ З ВІДХОДАМИ

ПОЛТАВА, 2017

CS CHARLES STEWART
MOTT FOUNDATION

Уміщені у виданні інформація та матеріали є вільними для копіювання, перевидання й поширення по всій території України всіма способами, якщо вони здійснюються безоплатно для кінцевого споживача, та якщо при такому копіюванні, перевиданні й поширенні є обов'язкове посилання на авторів і суб'єкта майнового права на цю інформацію та розробки.

Цю публікацію було створено за фінансової підтримки Фонду імені Ч. С. Мотта. Вміст цієї публікації є винаятковою відповідальністю ГО «Суспільний проект «Еколтава» і за жодних обставин не може розглядатись як такий, що відображає позицію Фонду імені Ч. С. Мотта.

Село без сміття. Порадник з проведення інформаційних кампаній щодо питань поводження з відходами / Ю.О. Мельник, М.М. Рябика;
ГО «Суспільний проект «Еколтава». – Полтава. – 2017. – 16 с.

© Мельник Ю.О., Рябика М.М., 2017
© ГО «Суспільний проект «Еколтава», 2017
© фрагментарно використане фото взято з ресурсу freegreatpicture.com

ВСТУП

Проблема твердих побутових відходів існує в Україні протягом усіх років її незалежності. І якщо в містах є хоч якась система централізованого вивезення сміття, а іноді й сортування, то в селах – це питання повністю відкрите.

Проблема полягає не лише у відсутності інфраструктури, а й у необізнаності населення щодо важливості правильного поводження з відходами. Скільки часу розкладається сміття, чому не можна спалювати пластик та листя, як правильно сортувати – всю цю інформацію потрібно систематично доносити.

Досвід свідчить, що в організації системи поводження з відходами важливу роль відіграє робота з населенням, просвітництво, підтримка, консультації. Саме тому, інформаційному компоненту у впровадженні системи роздільного сортування сміття ми надали особливої уваги.

У цьому посібнику зібрано досвід ГО «Еколтава», що стосується роботи з населенням щодо питання поводження з твердими побутовими відходами. Зокрема, головний акцент уваги в посібнику зосереджено на інфокампанії проведеній у Новосанжарському районі, основною ціллю якої було інформування населення щодо користі від сортування та підписання договорів на централізований вивіз відходів.

Фактично цей посібник є дороговказом до кінцевої мети «Населений пункт без сміттєзвалищ».

ПРО ПРОЕКТ: ЕТАПНІСТЬ І РЕЗУЛЬТАТИ

Тож, чого ми досягнули завдяки інформаційній кампанії?

Кількісні результати:

10
лекцій

- проведено 10 інтерактивних уроків зі школярами Новосанжарського району (сумарно);

4
зібрання

- проведено 4 громадські обговорення у селах Зачепилівка, Малий Кобелячок, Ключівка, Судівка;

1500
кілограм

- проведено конкурс щодо сортування ПЕТ-пляшок серед 7 шкіл Новосанжарського р-ну та зібрано 1,5 т пластику;

1
ролик

- створено 1 інформаційний аудіо-ролик про важливість правильного поводження з ТПВ для ротації на обласному радіо;

2500
лістівок

- розроблено, надруковано та розповсюджено серед домогосподарств цільових сіл 2500 інформаційних лістівок щодо правильного поводження з твердими побутовими відходами;

1
конкурс

- проведено конкурс серед сільських громад на швидкість підписання договорів;

4
екосвята

- організовано 4 екосвята в селах для підведення підсумків конкурсу між громадами та закріплення результатів проекту.

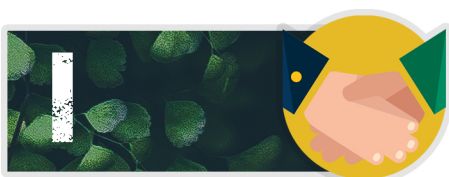
Як наслідок, протягом 3-х тижнів було підписано близько **200** договорів та підключено більше **400** абонентів у вищевказаних селах.

Якісні результати:

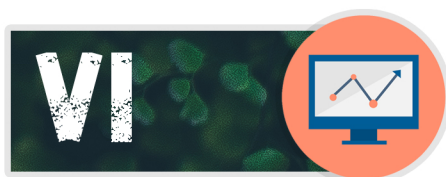
- у цільових селах укладено договори на надання послуги у кількості, що є необхідною для рентабельного її старту;
- підвищено обізнаність населення у питаннях належної поведінки по відношенню до відходів, у тому числі щодо домашнього компостування та сортування сміття у домогосподарствах.

ПРО ПРОЕКТ: ЕТАПНІСТЬ І РЕЗУЛЬТАТИ

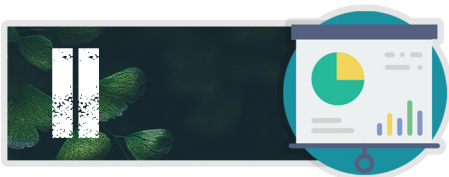
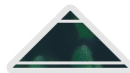
Задля досягнення позитивних результатів наш проект складався з кількох послідовних і паралельних етапів:

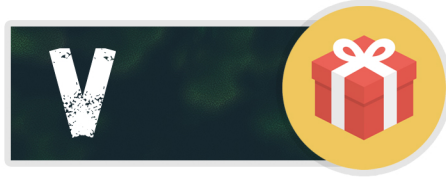
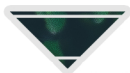
*+ поїздка в села
для знайомства*

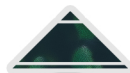
*моніторинг і
подальша співпраця*

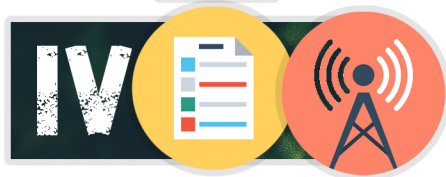
*+ створення план-графіку
інформаційної кампанії*

*організація і проведення
екосвят*

*+ проведення просвітницьких лекцій
і конкурсу «ЧистоТак!» у школах;
+ проведення громадських слухань
і оголошення умов конкурсу*

*+ розробка та друк листівок, календаря,
закладок, карти підписання договорів;
+ створення і поширення рекламних
радіо- і відеороликів*

ПОЇЗДКА В СЕЛА ДЛЯ ЗНАЙОМСТВА

Першочергово ми рекомендуємо зацікавити представників місцевої влади та заручитися їх підтримкою – це один з найважливіших кроків. Тож, спершу ідемо знайомитися з головою сільської ради, а також місцевими депутатами. Ми розповідаємо про актуальність проблеми сміття, законодавчі та екологічні аспекти у цій сфері, а також окреслюємо майбутні кроки співпраці. У даному моменті важливо побудувати довірливі взаємовідносини та надихнути людей на активну роботу!

Така поїздка також допоможе отримати більш повну картинку про населений пункт: побачити людей, активістів, стан клубу, або іншого місця для проведення заходів. Паралельно дізнаємося про проблеми, що можуть виникнути в конкретному селі (наприклад, стан доріг), визначити які джерела отримання інформації використовує населення.

ПЛАН-ГРАФІК ІНФОРМАЦІЙНОЇ КАМПАНІЇ

В результаті знайомства з селами та аналізу популярних серед жителів джерел отримання інформації, ми будуємо інформаційну кампанію.

Зазвичай в селі інформацію отримують з телебачення, радіо та газет. Визначаємо які підходи та заходи принесуть найбільший результат у нашому конкретному випадку: статті в газетах, відео- чи радіо-ролики, інформаційні листівки?

Ми у своїй роботі з місцевими жителями зупинилися на поширенні інформаційних листівок та радіосюжеті про правильне поводження з відходами.

Виходячи з цього, розробили план-графік проведення інформаційної кампанії та почали його виконувати.

**ТЕЛЕБАЧЕННЯ
РАДІО ТА ГАЗЕТИ**
**ОСНОВНІ ДЖЕРЕЛА
ОТРИМАННЯ ІНФОРМАЦІЇ
В СІЛЬСЬКІЙ МІСЦЕВОСТІ**

ПРОСВІТНИЦЬКІ ЛЕКЦІЇ У ШКОЛАХ, КОНКУРС «ЧИСТОТАКІ!»

Діти – це наше майбутнє і наша основна цільова аудиторія для роботи, якщо ми хочемо досягнути глибоких змін у суспільстві. Усвідомлюючи це, ми розробили спеціальну інтерактивну лекцію та провели її в кожному селі, де є школа. Це інформативний, але легкий для сприйняття урок, під час якого розповідаємо про сортування сміття і, зокрема, сам проект. В ідеалі, матеріал має бути настільки цікавий, щоб діти надихнулися та ділилися з батьками.

Теоретичну частину ми закріплюємо практичною. Тож, спільно з районним управлінням освіти організуємо конкурс для шкіл по збору вторсировини. Умови прості: учні збирають макулатуру і ПЕТ-пляшки, а потім всі школи об'їжджає підприємець, на місці зважує вторсировину та купує її. Хто найбільше зібрав – той переміг. Важливо також знайти ресурси на призи переможцям. Це додаткова мотивація для дітей.

Вигода очевидна:

- по-перше, територія села очищається від пластику;
- по-друге, додаткова можливість заробити на потреби навчального закладу;
- по-третє, на практиці засвоюється теорія з лекцій та з'являється відповідальність.

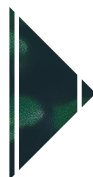
ГРОМАДСЬКІ СЛУХАННЯ ТА ГРОМАДСЬКІ ОБГОВОРЕННЯ

Можливий захід такого проекту – це громадські слухання. Під час знайомства з селом ми визначили місця, де можемо проводити зустрічі з людьми. Зазвичай це клуб або сільська рада. Там і збираємо активних жителів. Спочатку показуємо презентацію, описуємо гостроту проблеми та як ми спільно можемо її вирішити за допомогою проекту.

Якщо в людей виникають питання щодо логістики чи гостра критика тарифів, важливо відповідати використовуючи розрахунки та порівняння з іншими країнами чи успішними українськими прикладами. Напруження, яке може виникнути після дискусій, ми згладжуємо оголошенням умов конкурсу на швидкість підписання договорів. Для кожного села має бути підписана критична маса договорів, щоб розпочалось надання послуг. Визначаємо термін (2-4 тижні), протягом якого в селах триває активна кампанія. Перемагає село, яке найшвидше впоралося. У нашому проекті призом були кошти (30 тис. грн) на облаштування спортивного майданчика чи купівлю спортивного інвентарю.

ЗАДЛЯ АКТИВНОЇ ПІДТРИМКИ ПОВІДОМЛЕНЬ,
ЯКІ НЕОБХІДНО БУЛО ДОНЕСТИ ДО НАСЕЛЕННЯ,
МИ СКОРИСТАЛИСЯ ПОПУЛЯРНИМИ ВИДАМИ
ІНФОРМАТЕРІАЛІВ

ЛИСТІВКИ, КАЛЕНДАРІ, ЗАКЛАДКИ

Кольорові інформаційні матеріали ми визначили як один з найефективніших методів донесення інформації до сільських жителів. Вони займають окрему нішу. По-перше – це яскраво, по-друге – структуровано та відносно лаконічно пояснює суть проблеми та шляхи вирішення. Тому, в рамках проекту, ми розробили та надрукували листівки-пам'ятки про роздільний збір сміття. Зокрема, в них пояснили як потрібно сортувати і чому. Особливий акцент зробили на шкоді від спалювання сміття та компостуванні. Поширювали ці листівки через сільські ради, а також під час проведення різноманітних заходів в рамках проекту.

Також ми розробили дизайн календарів, закладок для книг, наклейок на баки, еко-торб і карти підписання угод. Такі корисні у побуті речі як календарі, еко-торби, закладки у дитячих підручниках і наклейки на подарованих баках автоматично перетворюються на щоденне нагадування про важливість вирішення проблеми сміття.

**ПРОСТИМИ ДІЯМИ У ПОВЕДЕННІ ЗІ СМІТТЯ
ТИ ЗБЕРІГАЄШ ПРИРОДУ!**

КОМПОСТУЮЧА ТИ:
КОРИСНІ СПОСОБИ ВИКОРИСТАТИ
КОРИСНІ СПОСОБИ ВИКОРИСТАТИ
– МОЖЕШ ВИРОЗКУВАТИ
ЗЕЛЕНЬ А КИПІШУЮЧУ РАДУ
– СТАВЬ КОЛОНИНУ АБО КУКУРУДЗУ.

**РЕШТКИ ЇЖИ, ЛИСТЯ
ТА ТРАВУ ПОТРІБНО
КОМПОСТУВАТИ**

2017

СІЧЕНЬ	ЛЮТИЙ	БЕРЕЗЕНЬ	КВІТЕНЬ
01	01 02 03 04 05	01 02 03 04 05	01 02
02 03 04 05 06 07 08	06 07 08 09 10 11 12	06 07 08 09 10 11 12	03 04 05 06 07 08 09
09 10 11 12 13 14 15	13 14 15 16 17 18 19	13 14 15 16 17 18 19	10 11 12 13 14 15 16
16 17 18 19 20 21 22	20 21 22 23 24 25 26	20 21 22 23 24 25 26	17 18 19 20 21 22 23
23 24 25 26 27 28 29	27 28	27 28 29 30 31	24 25 26 27 28 29 30
30 31			
ТРАВЕНЬ	ЧЕРВЕНЬ	ЛИПЕНЬ	СЕРПЕНЬ
01 02 03 04 05 06 07	01 02 03 04	01 02	01 02 03 04 05 06
08 09 10 11 12 13 14	05 06 07 08 09 10 11	03 04 05 06 07 08 09	07 08 09 10 11 12 13
15 16 17 18 19 20 21	12 13 14 15 16 17 18	10 11 12 13 14 15 16	14 15 16 17 18 19 20
22 23 24 25 26 27 28	19 20 21 22 23 24 25	17 18 19 20 21 22 23	21 22 23 24 25 26 27
29 30 31	26 27 28 29 30	24 25 26 27 28 29 30 31	28 29 30 31
ВЕРЕСЕНЬ	ЖОВТЕНЬ	ЛИСТОПАД	ГРУДЕНЬ
01 02 03	01	01 02 03 04 05	01 02 03
04 05 06 07 08 09 10	02 03 04 05 06 07 08	06 07 08 09 10 11 12	04 05 06 07 08 09 10
11 12 13 14 15 16 17	09 10 11 12 13 14 15	13 14 15 16 17 18 19	11 12 13 14 15 16 17
18 19 20 21 22 23 24	16 17 18 19 20 21 22	20 21 22 23 24 25 26	18 19 20 21 22 23 24
25 26 27 28 29 30	23 24 25 26 27 28 29	27 28 29 30	25 26 27 28 29 30 31
30 31			

КАРТИ ПІДПИСАННЯ ДОГОВОРІВ

Карта підписання угод, розміщена в школі та заповнена учнями практично зобразить активність у населеному пункті щодо вирішення проблеми побутового сміття.

РЕКЛАМНІ РАДІО- І ВІДЕОРОЛИКИ

В результаті спілкування з мешканцями було встановлено, що одним із найактуальніших місцевих інформаційних ресурсів є радіо. Тому ми вирішили створити і розмістити коротенький ролик про сміття та його сортування на обласному радіоканалі. Ми намагались постійно тримати в інформаційному полі цю проблему, щоб люди розуміли, що сортування та централізоване вивезення сміття – це потрібна неминучість.

У підсумку, ролик мав ротацію двічі в день (ранковий та вечірній прайм-тайм) протягом близько 2-х місяців.

Також було розроблено відео-ролик, який використовувався задля пропаганди сортування сміття серед населення через соціальні мережі.

Нові Санжари сортують

ГО ЕКОЛТАВА

[Підписатися](#)

ЕКОСВЯТА

Наступний етап ми дуже радимо провести, якщо на це є фінансова можливість. Коли всі заходи з поширення інформації та підписання договорів було завершено, а переможці обрані – прийшов час роздавати призи. Організуємо свято, щоб позитивно закріпити участь жителів села в проекті. Це найбільш затратна фінансово частина інформаційно кампанії, але її не можливо нічим замінити. Про це нам не одноразово з вдячністю говорили селяни, які мають можливість відвідувати подібні заходи в кращому випадку 1-2 рази на рік.

Можливе місце проведення – клуб чи сільська рада. Ми заздалегідь підготували сценарій, лотерею для розіграшу сміттєвих баків для критичної маси «підписантів», участь творчих колективів, а також короваї та частування *(без алкоголю!)*.

На свято обов'язково запросили представників влади, яким довіряють люди.

Тривалість такого заходу, разом із частуванням, орієнтовно 2-3 години.

В такій атмосфері можна закріпити довіру між стейкхолдерами (зацікавленими сторонами), а також помріяти про майбутнє села без сміття.

МОНІТОРИНГ І ПОДАЛЬША СПІВПРАЦЯ

Опісля проведення інформаційної кампанії нами продовжується подальша співпраця з населеними пунктами та спостереження за результатами, адже це є невід'ємним складником удосконалення майбутніх діянь.

Таким чином, ми щомісяця консультиємо місцеву владу щодо аспектів, які виникають із ходом утілення сортування відходів, а також продовжуємо конкурс «ЧистоТак!» з навчальними закладами, які брали участь у ньому та долучаємо нові задля формування еколого-свідомих громадян нашого суспільства.

M CHARLES STEWART
MOTT FOUNDATION

ЕКОЛТАВА

ПИШИТЬ НАМ, МИ ЗАВЖДИ ГОТОВІ ДО ПЛІДНОЇ СПІВПРАЦІ:

office@ekoltava.org

СЛІДКУЙТЕ ЗА НАМИ, У НАС ЧИМАЛО ЕКОЛОГІЧНИХ ЦІКАВИНОК:

ekoltava.org та fb.com/Ekoltava

СЕЛО БЕЗ СМІТТЯ

**ПОРАДНИК З ПРОВЕДЕННЯ ІНФОРМАЦІЙНИХ КАМПАНІЙ
ЩОДО ПИТАНЬ ПОВОДЖЕННЯ З ВІДХОДАМИ**

**УСІ МАТЕРІАЛИ ПОСІБНИКА Є АВТОРСЬКИМИ
ПОСІБНИК Є БЕЗКОШТОВНИМ**